

**ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання кафедри
англійської філології
№ 1 від 28 серпня 2020 року
Завідувач кафедри
 В. А. Ущина

ЕКОЛІНГВІСТИКА

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітньо-професійна програма	Мові і література (англійська). Переклад
Форма навчання	Денна, заочна
Курс	II (денна), II (заочна)
Семестр	III (денна), III (заочна)

Луцьк 2020

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 24 год.
		Практичні (семінарські) 20 год. Консультації 12 год.
		Самостійна робота 34 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Зочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 4 год.
		Самостійна робота 62 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 16 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Юшак Вікторія Миколаївна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	
Посада	старший викладач кафедри англійської філології
Контактна інформація	м.т. (095)6454543
	vika.yushak@gmail.com
Дні занять	https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutions/fakultet-inozemnoi-filologii

	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну скриньку, зазначену в силабусі.
--	--

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Еколінгвістика» призначена для студентів 2 року денної форми та 2 року заочної форми навчання факультету іноземної філології. Еколінгвістика як наука вивчає взаємозв'язок мови та її соціального середовища, тобто суспільства, що використовує мову в цілях комунікації. **Об'єктом** даного курсу є природне середовище функціонування природних мов, екологічний аспект дослідження мови, тобто взаємовідношення мови та її соціального середовища. **Предметом** дослідження є стан мови як складної семіотичної системи, зумовлений якістю середовища її функціонування (в тому числі соціальними та іншими екстралінгвістичними факторами, що впливають негативно або позитивно на мовну свідомість соціуму і, як наслідок, на мову і його мовну реалізацію), і, відповідно, способи і засоби захисту мови від негативних впливів, з одного боку, і шляхи й засоби її збагачення і розвитку, з іншого.

2. Пререквізити Пропонований курс є логічним продовженням у системі дисциплін філологічного напрямку, який сприяє узагальненню і систематизації знань про мовознавчі студії, таким чином поглиблюючи лінгвістичну компетенцію майбутнього філолога. Базовими знаннями для вивчення цього предмету є мовознавчі дисципліни: вступ до мовознавства, практична фонетика, практична граматики, лексикологія, основи прикладної лінгвістики, дискурсознавство, лінгвокраїнознавство, історія англійської мови. Водночас, навчальна дисципліна «Еколінгвістика» інкорпорує наявні знання про кожен окремий рівень у динамічну системну модель прикладного спрямування, яка дозволяє зрозуміти природу мови як екосистеми, а також демонструє міждисциплінарні зв'язки мовознавства з усіма сферами наукового пошуку. До постреквізитів (дисциплін, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення еколінгвістики) належать **лінгвістика тексту та функціональна лінгвістика, теорграматика, психолінгвістика, соціолінгвістика, філософія мови.**

3. Мета і завдання навчальної дисципліни. Мета полягає в ознайомленні студентів з теоретико-методологічними засадами еколінгвістики як одного з найактуальніших напрямів сучасного мовознавства, у вивченні і засвоєнні основних понять і категорій мови, які відображають її соціальну, психологічну і філософську сутність та значимість для соціокультурної здатності й діяльності людини.

Основні завдання:

1. *ознайомити студентів з історією виникнення та теоретичними засадами еколінгвістики;*
2. *сформувати у студентів вміння користуватись термінологічним апаратом сучасної еколінгвістики та еколінгвістичного аналізу тексту, що є органічним входженням у термінологічний корпус загальної лінгвістичної теорії;*
3. *ознайомити студентів із проблемами мовної демографії, особливостями взаємодії мови та її носіїв з огляду на регіональне, класове чи релігійне походження останніх, специфікою інституційної підтримки мови (урядові ухвали та законодавчі акти тощо);*
4. *навчити студентів аналізувати часові і територіальні фактори порушення норм екологічності, явище мовної моди, тенденції і закономірності розвитку мов, здійснювати комплексний аналіз мовних явищ та процесів, пов'язаних з функціонуванням мов;*
5. *ознайомити студентів з сучасними світоглядними позиціями, на базі яких реалізовується сучасна європейська демократична мовна політика;*
6. *навчити студентів аналізувати проблеми еколінгвального балансу, збереження чистоти мовного середовища в умовах системних суспільно-політичних змін;*
7. *розвивати у студентів вміння працювати з науковою літературою, аналізувати та систематизувати теорії та концепції провідних зарубіжних та вітчизняних еколінгвістів;*
8. *навчити студентів застосовувати знання про систему, структуру мови, про соціолінгвістичні і комунікативні фактори її використання, про роль людського фактору у розвитку мови;*
9. *сформувати у студентів вміння знаходити рішення задач, пов'язаних з екологічним аналізом конкретних і типових мовних ситуацій, виокремлювати порушення мовних норм, комунікативні властивості мови;*
10. *навчити студентів аналізувати соціальні чинники та розмаїття мовних форм і практично застосовувати набуті знання у практичній діяльності та наукових дослідженнях.*

Результати навчання. У результаті вивчення даного курсу студенти будуть знати основні поняття й терміни з галузі еколінгвістики; об'єкт, предмет, мету, завдання, теоретичні засади еколінгвістики, а також її взаємозв'язок з іншими лінгвістичними галузями; особливості мовного планування та мовної політики; методи еколінгвістичних досліджень, розроблені у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві.

4. Студенти здобудуть наступні **компетентності**, зокрема:

- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність проведення лінгвістичних досліджень;
- розуміння і опанування метамовного інструментарію сучасної еколінгвістики щодо проблем співвідношення мови та суспільства, взаємодії мов, мовних норм, мовних порушень;
- застосовування екологічного аналізу, екологічної оцінки, екологічного моніторингу у мовній сфері з метою побудови шкали екологічності і формулювання критеріїв оцінки стану мови;
- усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних засад;
- здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;
- здатність використовувати в професійній діяльності знання з еколінгвістики;
- здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних явищ, інтерпретації тексту;
- здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, описувати еколінгвальну ситуацію;
- здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про тенденції розвитку мов;
- використання еколінгвістичного підходу під час інтерпретації мовних явищ.

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Еколінгвістика: передумови, напрями і перспективи							
Тема 1. Екологічна лінгвістика як наука.	16	4	4		6	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. Поняття екологічного балансу у сфері мови	14	4	2		6	2	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	30	8	6		12	4	10
Змістовий модуль 2. Мовне планування та мовна політика							
Тема 3. Проблеми мовної	11	4	2		4	1	ДС + ДБ +

демографії							РК / 5
Тема 4. Специфіка інституційної підтримки мови	9	2	2		4	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 5. Рівень стандартизації мови та особливості правописної кодифікованості	10	2	2		4	2	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 2	30	8	6		12	4	15
Змістовий модуль 3. Норми екологічності мови.							
Тема 6. Норми мови і екологія	14	4	4		4	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 7. Оцінка екологічності мовних явищ	16	4	4		6	2	ДС + ДБ + РК / 10
Разом за модулем 3	30	8	8		10	4	15
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота 1							Т / 20
Модульна контрольна робота 2							Т / 20
Модульна контрольна робота 3							Т / 20
Усього	90	24	20		34	12	100

Таблиця 2а (Заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Еколінгвістика: передумови, напрями і перспективи							
Тема 1. Екологічна лінгвістика як наука.	17	2	1		10	4	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. Поняття екологічного балансу у сфері мови	13	1			10	2	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	30	3	1		20	6	10
Змістовий модуль 2. Мовне планування та мовна політика							
Тема 3. Проблеми мовної демографії	8	1			6	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. Специфіка інституційної підтримки мови	11	1	1		8	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 5. Рівень стандартизації мови та особливості правописної кодифікованості	11	1			8	2	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 2	30	3	1		22	4	15

Змістовий модуль 3. Норми екологічності мови.							
Тема 6. Норми мови і екологія	11	1			8	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 7. Оцінка екологічності мовних явищ	19	1	2		12	4	ДС + ДБ + РК / 10
Разом за модулем 3	30	2	2		20	6	15
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота 1							Т / 20
Модульна контрольна робота 2							Т / 20
Модульна контрольна робота 3							Т / 20
Усього	90	8	4		62	16	100

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 3

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
Тема 1. Екологічна лінгвістика як наука.	6	10	Вітчизняні та зарубіжні школи еколінгвістики
Тема 2. Поняття екологічного балансу у сфері мови	6	10	Екологічно значимі фактори функціонування мови
Тема 3. Проблеми мовної демографії	4	6	Причини вимирання мов
Тема 4. Специфіка інституційної підтримки мови	4	8	Закони про мови
Тема 5. Рівень стандартизації мови та особливості правописної кодифікованості	4	8	Напрямки мовної освіти
Тема 6. Норми мови і екологія	4	8	Мовна мода
Тема 7. Оцінка екологічності мовних явищ	6	12	Рівні загрози існування мов
Разом:	34	62	

IV. Політика оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни «Еколінгвістика» студент виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до семінарських занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, володіння термінологічним

словником дисципліни, підготовку відповідей згідно плану семінарських занять, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, підготовку презентацій).

Поточним контролем передбачені відповіді на семінарських заняттях, що має на меті перевірку рівня знань, присутність на лекціях, наявність конспекту та виконання науково-дослідних пошукових (самостійних) завдань. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за три змістових модулі (ЗМ), становить 40.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті студент представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання студента оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір), або написання тез.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється лектором і може проводитись лише один раз згідно із розкладом проведення лекційних занять. Відсутність студента на модульному тесті оцінюється у "0" балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для студента можливе за умови його відсутності з поважної причини відповідно до графіка, затвердженого кафедрою англійської філології. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за модульну контрольну роботу в межах змістового модуля, становить 20. Максимальна кількість балів за модульний контроль після написання трох модульних контрольних робіт дорівнює 60.

Рівень знань студента за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення кожного змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в залікову відомість.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши написання інформаційно-аналітичного реферату.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

- 1) Иванова Е. В. Цель, задачи и проблемы эколлингвистики. Прагматический аспект коммуникативной лингвистики и стилистики. Челябинск, 2007. 125 с.
- 2) Кислицына Н.Н. Эколлингвистика – новое направление в языкознании/ Н.Н. Кислицына [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.crimea.edu/tnu/magazine/ulture/culture37/part1/zip/kislitsina.zip>
- 3) Марван І. Мова в контексті завдань духовної екології (Еколінгвістика та її роль у відродженні посттоталітарного суспільства). Мовознавство: Другий міжнародний конгрес українців 22 – 28 серпня 1993 р., Львів : Доповіді і повідомлення. Львів, 1993. С. 197 – 198.
- 4) Шاپочкин Д.В. Эколлингвистическое моделирование политического дискурса / Д.В. Шاپочкин // Вестник Тюменского государственного университета, 2012. Сер. Филология. № 1. С. 103-110.
- 5) Эмотивная лингвозекология в современном коммуникативном пространстве [Электронный ресурс]: Коллективная монография / Л.П. Амири [и др.]. Электронные текстовые данные. Волгоград: Волгоградский государственный социально-педагогический университет, «Перемена», 2013. 450 с. 978-5-9935-0299-1. Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/38911.html>
- 6) Alexander R. Framing Discourse on the Environment: A Critical Discourse Approach. New York and London : Routledge, Taylor and Francis Group, 2009. 239 pp.
- 7) Bennett M. From Wide Open Spaces to Metropolitan Places: The Urban Challenge to Ecocriticism. ISLE. 2001. № 8. Pp. 31–52.
- 8) Buell L. The Future of Environmental Criticism. Environmental Crisis and Literary Imagination. London : Blackwell Publishing, 2005. 195 pp.
- 9) Buell L. Writing for an Endangered World: Literature, Culture, and Environment in the U.S. and Beyond. London : Belknap Press, 2001. 361 pp.
- 10) Busse B. (Historical) ecolinguistics and literary analysis. Nature in Literary and Cultural Studies: Transatlantic Conversations on Ecocriticism. Amsterdam and New York : Rodopi, 2006. Pp. 131–154.
- 11) Coupe L. The Green Studies Reader: From Romanticism to Ecocriticism. London : Routledge, 2000. 315 pp.
- 12) Elder J. Imagining the Earth: Poetry and the Vision of Nature. Urbana : University of Illinois Press, 1985. 247 pp.
- 13) Fideler D. Restoring the Soul of the World: Our Living Bond with Nature's Intelligence / D. Fideler. – Rochester : Inner Traditions, 2014. – 311 pp.
- 14) Fill A. The Ecolinguistics Reader : Language, Ecology, and Environment /Fill, P. Muhlhausler. – N. Y. : Continuum, 2001. 296 p.

- 15) Gaard G. *Ecofeminism: Women, Animals, Nature*. London, Temple University Press, 2010. 241 pp.
- 16) Gander F. *Redstart: An Ecological Poetics* / F. Gander, J. Kinsella. Iowa City : University of Iowa Press, 2012. 96 pp.
- 17) Garrard G. *Ecocriticism*. London and New York : Routledge Taylor and Francis Group, 2004. 230 pp.
- 18) Gersdorf C. *Nature in Literary and Cultural Studies: Transatlantic Conversations on Ecocriticism* / C. Gersdorf, S. Mayer. Amsterdam and New York : Rodopi, 2006. 490 pp.
- 19) Glotfelty C. *The Ecocriticism Reader: Landmarks in Literary Ecology* // C. Glotfelty, H. Fromm. London : University of Georgia Press, 1996. 456 pp.
- 20) Glotfelty C. What is Ecocriticism? [Электронный ресурс] / C. Glotfelty // Association for the Study of Literature and Environment. 2014. Режим доступа до вид. : <http://www.asle.org/sitte/resources/ecocritical-library/intro/defining/ glotfelty/>.
- 21) Grewe-Volpp Ch. Nature «out there» and as «a social player»: some basic consequences for a literary ecocritical analysis / Ch. Grewe-Volpp // *Nature in Literary and Cultural Studies: Transatlantic Conversations on Ecocriticism*. Amsterdam and New York : Rodopi, 2006. Pp. 71–86.
- 22) Haugen E. *The ecology of Language*. Stendford, 1972. 211 p.
- 23) Haugen E. *The Ecology of Language*. *The Ecology of Language. Essays by Einar Haugen* / Ed. by A.S. Dil. L. : Stanford University Press, 1972. P. 324–329.
- 24) Kull K. Semiotic ecology: Different natures in the semiosphere / K. Kull // *Sign Systems Studies*. 1998. № 26. Pp. 344–371.
- 25) Lechevrel N. *The Intertwined Histories of Ecolinguistics and Ecological Approaches of Language(s). Historical and Theoretical Aspects of a Research Paradigm* / N. Lechevrel [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://halshs.archivesouvertes.fr/docs/00/41/39/83/PDF/History_of_ecological_approaches.pdf
- 26) Mayer S. *Literary studies, ecofeminism ad environmentalist knowledge production in the humanities* / S. Mayer // *Nature in Literary and Cultural Studies: Transatlantic Conversations on Ecocriticism*. Amsterdam and New York : Rodopi, 2006. Pp. 111–128.
- 27) Ohnheiser I. Эколингвистика и тенденции развития современных славянских языков. *Języki sioviacskie w perspektywie ekolingwistycznej*. Opole, 2003. S. 9 – 34.
- 28) Roszak T. *The voice of the Earth: An exploration of ecopsychology* / T. Roszak. New York : Touchstone, 1993. 377 pp.
- 29) Rueckert W. *Literature and Ecology: An Experiment in Ecocriticism* / W. Rueckert // *Iowa Review*. 1978. № 9(1). Pp. 71–86.
- 30) Steffensen S. *Ecolinguistics: the state of the art and future horizons* / S. Steffensen, A. Fill // *Language Sciences*. 2014. № 41(6). P. 25.
- 31) Stibbe A. *Ecolinguistics. Language, ecology and the stories we live by* / A. Stibbe. London and New York : Routledge, 2015. 207 pp.

- 32) Timo M. Where do your borders lie? Reflections on the semiotical ethics of nature / M. Timo // Nature in Literary and Cultural Studies: Transatlantic Conversations on Ecocriticism. Amsterdam and New York : Rodopi, 2006. Pp. 455–476.
- 33) Volkmann L. Local natures, Global Responsibilities. Ecocritical Perspectives on the New English Literatures / L. Volkmann, N. Grimm. Amsterdam and New York : Rodopi, 2010. 370 pp.
- 34) Warren K. Ecofeminism: Women, Culture, Nature. Bloomington and Indianapolis : Indiana University Press, 1997. 454 pp.
- 35) Zapf H. The state of ecocriticism and the function of literature as cultural ecology / H. Zapf // Nature in Literary and Cultural Studies: Transatlantic Conversations on Ecocriticism. Amsterdam and New York: Rodopi, 2006. Pp. 49-70.